

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и кафеџу у унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА.

БЕЧКА ПОЛИЦИЈА.

4.

У погледу радње, бечка се полиција може још поделити на: *превентивну, редарствену и судску*. Сами називи казују и циљеве свакој појединој. Полазећи са питања: ко може штетити и вређати *право*, долази се прво на човека са хиљаду његових особина, обичаја, прохтева, жеља и т. д. Та каква ли још злочинства није смислио и извршио човек, то, оглашено, умно божије створење... За тим долазе оне разне природне појаве: поплава, помор, епидемија и т. д. И најзад ту долази и *објекат*, којим се може изазвати повреда и оштета права. То су запаљиве експлозивне материје, динамит, и т. д. О свима овим начинима и узроцима повреде права има да се стара и бригу води *превентивна полиција*, којој је главни задатак: *да предузаређује да се зло не догоди*... Управо, сада се на Западу и улаже главна брига полиције на то: *да се зло предузаређи, да се уклоне, или пониште сами узроци, који могу нанети штете друштву и појединцу*. — Са тога је превентивној полицији и натоварено највише посла. Јер она има да се брине: о сиротињи, болесницима, слепима, глувонемима, скитницама. Она се стара о наводчацима, просјацима, остарелима, изнемоглима, који нису ни за какав рад, а немају ни крова ни хлеба. После тога, она има надзор над становницима, њиховим религијама, да води бригу: над штампом, књижама, фотографијама, сликарницама; странцима, њиховим пасошима; путницима по хотелима; радницима, слугама, келнерима, маркерима, фијакерима; над: радионицама и трговинама са лако запаљивим материјама, јеспацима и отровима; хотелима, каванама, радионицама оружја, муниције; златарима, лутријама и т. д. и најзад да води надзор и над проституцијом...

Помажући у овим пословима превентивну *редарствену полицију* (Die Ordnungspolizei) има да одржава *ред*. Она проучава и прати *јаван живот*: удружења, зборове, скупове, забаве и т. д. Затим и — *јаван саобраћај* и сигурност на суку и на води, на путу и на улици... Пратећи *јаван живот* у народу, редарствена полиција нарочиту пажњу обраћа на *циљеве*, рад којих се тај живот у сваковремен појавама покреће. Она иде и посматра удружења, зборове, старајући се свакада: да сигурност, јаван ред и морал буду у народу потпуно заштићени. И где дође ма једно од тога у опасност — полиција се намах јавља, да те појаве јавнога живота поврати у његове законом обележене границе.

Аустрија је држава *стеге* а не — слободе. Са тога се овде ни закони о зборовима и скуповима не могу подићи својом либералношћу. Пази се строго и на политичка и на неполитичка удружења. Само да поменем: пре него се једно удружење састави *месец дана* раније треба молбу власти да поднесе. Ако власт за то време ништа не примети, удружење може постојати. После тога, сама власт решава: је ли које удружење политичко или не. И може га, када год хоће, забранити...

Тако је и са *штампом*. У Аустрији нема слободних, независних новина. Ако се који слободан лист и појави, имају на руци стотину начина, да га, кад год хоће, угуше. И да не

гледамо оне грдне таксарине, којима су овде новине оптерећене, сами услови, под којима један лист може постојати, тако су скучени, да се слободно може казати: е је сво бечко новинарство у рукама полиције. Ја сам напред поменуо, да у бечкој дирекцији има један *одсек за новине*. Што шеф овога одељка дозволи, то на јавност изађе. У овом полицијском пресбируу раде дванајест чиновника. Све оне локалне новости, личне вести, извештаји државних и општинских власти, кретања друштвена, и томе сличне белешке — све се то израђује у полицији. Отуда ће, ваљда, пасти свакоме у очи: да су оваки извештаји у свима бечким новинама једни и исти, јер, наравно, долазе са једног истог места. Равно седам штампаних формула треба новинару поунити, докле пријаву даде и дозволу добије. Поред кауције у 8000 форината, ако лист излази сваки дан, или 4000 форината, ако се јавља недељно — уредник још мора полицији показати и програм листа, штампара, издавача, све своје односе и т. д. Штампар мора опет бити школован, пунољетан, доброга владања, и да је најмање три године био слагач. Што год може више спречава се отварање штампара. Штампана је за апсолутне државе опасна. Са тога се на њу тако и строго пази. — Чим лист изађе по један се примерак даје полицији и државном тужиоцу. Лист се узапћава ако нанесе: увреду владаоцу или његовој породици; увреду како државним тако и општинским властима; ако износи и дражи једну народност противу друге; ако позива на буну; ако напада на религију и морал... Узапћени листови одмах се спаљују. Противу решења о узапћену листа жалба се даје суду у року од три дана. И ако суд поништи решење, онда се уреднику плаћа оштета за узапћени му лист. Али, разуме се, то ретко, врло ретко, бива. — Осим послова новинарских, у овоме пресбируу врши се и цензура над поворишним делима. Нове комаде прегледа полиција, и ако у њима нема ничега, што би вређало државне установе или приватна лица, даје се дозвола на представљање. Тако се исто у полицији цензуришу и песме, што се певају по кафешантанима, или водвиљи по стаблисменима и т. д.

5.

Поменух мало час, да превентивној полицији спада у дужност и старање о оним скитницама, мангупима, који и у нас из дана у дан све више пуне апсане. Када ми рекоше, да они имају и нарочити завод за таква лица (Zwangsarbeitsanstalt) ја зажелих, да видим ту установу. — Шеф сигурности *Брајтенфелд* написа и посла одмах депешу члану полиције на Верингу, г. *Рихтеру*, да ме у своме кварту сачека, и да лично самном у завод иде. Веринг је једно предграђе Беча, прилично далеко. Када тамо на колима стигох, дочека ме члан са пуно љубавности. После малог одмора, кренусмо се у завод, који не беше далеко од самога кварта. — Завод је велико, старо, здање одаевуда ограђено зидом. У њ долазе она лица из полицијских апсана, за која се нарочито у осуди каже. Главно је овде правило: *сваки осуђеник мора радити*. Ко неће, њега силом нагоне на рад. Отуда је и име заводу. Овамо шаљу лица, која су навршила 14 година, а позната су као скитници, нерадници, кесароши и т. д. Трошак на њих даје се из државног буџета, па се после наплаћује, или од зараде самих осуђеника или њихових општина. Овај завод прима осуђенике само две године.

Пре него што се прими у завод, сваки се осуђеник лекарски прегледа. Тако исто и његове хаљине. Код њих је у свима за-творима правило, да се хаљине морају на пари (нарочита справа за то) дезинфиковати. За тим се осуђеник ошиша, 'обрије и окупа, Хаљине, у којима је дошао, оставе се на страну, у магацин, а он добије лети капу, панталоне, капут од белог платна, а зими од мркога штофа, разуме се, са нужном преобуком и по-стељом. Осуђеници се по успеху, који у заводу покажу, деле у три класе. Из једне класе у другу преводе се по испиту. Када осуђеник дође у прву класу и ваљан се покаже, пушта се у слободу. Осуђеници добијају супу од зелени. За тим гра-шак, кромпир и т. д. Четвртком и недељом месо. Разуме се, и тајин, који је врло добар и укусан. У осталом, храна се од-ређује и по лекарском мњењу, како када треба. Но осуђеници за своје паре (од зараде) могу се и боље хранити. А овде јело и све што за то треба, као и пиће, не набавља сама управа завода, него у самоме заводу има лиферант (гостијоничар). С њим је управа погодила, колико да му за исхрану осуђеника, рачунајући, колико лица дневно има, плати. — Шетња им је по башти лети три пута, а зими један пут дневно. Они, који су католици, свакога празника и недеље иду у цркву. Ради тога у самоме заводу има капела. Који нису католици, они остају у својим собама. Зарада осуђеника рачуна се или на парче или на надницу. Ако осуђеник дневно више од 38 крај-цара заради, онда половина од тога долази заводу, а пола њему. Од те своје половине осуђеник може највише 70 крајцара недељно утрошити: да поједе што боље или да купи дувана и т. д. Ко хоће пива или вина, тај треба да има нарочиту дозволу директору. Све што осуђеник хоће да купи, то набавља онај лиферант, о коме сам напред говорио. У часовима одмора, осу-ђеници добијају на читање књиге из библиотеке завода. У сва-кој спаваћој или радничкој соби има по један од њих „цензор“ који се брине о реду, чистоћи и т. д. Осим тога свака рад-ничка соба има свога „мајстора“. За време рада нико не сме ништа говорити. Свакоме је од њих дужност само се својим послом бавити. Тако исто строго је забрањено причати казнима дела, која је ко од њих починио, или неморалне речи гово-рити, псовати се, свађати се и т. д. Осим тога, такође је строго забрањено, да један од другог што купују, трампе и т. д. Није слободно викати, певати, звиждати, по дуваровима шарати и т. д. Сви осуђеници морају се држати чисто. Морају радити при-љечно. Ко неће да ради, томе се украђује храна. За болесника има болница у самоме заводу. Лети се устаје у 4½ часа у јутру а зими у 5¼ часова. Пошто се клечећи сваки осуђеник помоли Богу и прочита јутрењу молитву, креће се на рад. До 11 час. ради се. Пола часа траје ручак. Пре и после ручка мо-литва. По томе настаје шетња, која траје читав сахат. У 12½ часова почиње опет рад. Траје лети до 7, зими до 6 часова у вече. У то доба дели се вечерња чорба, после које опет на-стаје шетња, која траје до 8 часова. У вече настаје молитва, а по том спавање. Дошав у спаваћу собу, сваки осуђеник мирно прилази своје кревету, помоли се Богу и леже. Ника-кав се разговор не трпи. Стража на то нарочиту пажњу обраћа. Недељом је служба божја. Уз спровод стражара осуђеници се креће у цркву. За осуђенике имају редом скамије. Тек ради веће сигурности црква је преко половине ограда гвозденим решеткама. Осуђеници слушају и гледају пона кроз ове пре-граде. Казне су: украђивање хране, затварање у засебне ће-лије, окивање (везивање), тврда постеља и т. д. Казну изриче директор. — Пошто сам се упознао са важнијим прописима завода, кренуо сам се у саме радионице. Прво уђосмо у кро-јачницу, ту нађох једно двадесет осуђеника, владаше мртва тишина. Сваки радијаше свој посао. На средини стајаше „пра-витељствени“ мајстор, који иочулаваше све редом. Чим уђосмо, сви поскакаше на ноге и заузеше војнички став. Лица им беху пожутела. На једном крају угледасмо једнога младића. Видите онога, рече ми рачуновођа, то је био један од препредених кесароша. Друга година како је у заводу, али је са свим обу-чен кројачком занату. Помислите, већ има зарађених на 70 фо-рината. Када буде излазно, кроз који дан, предаће му се сва та готовина. Одатле уђосмо у цигларску радионицу. Одатле у радионицу за прављење папирних кеса и кутија, и т. д. После сиђосмо у радионицу столарску. Ту радијаху највише осуђе-ника. Грађаху сандуке свију величина. Одавде су већином они сандуци, у којима долазе јеспани београдским трговцима. У

заводу се ради овако. Дође, на прилику, који трговац и из-јави да му треба сто сандука, кеса, кутија и т. д. Управа сврши са њим погодбу. Одмах да наруџињу. Осуђеници отпочну одмах посао. Што ко од њих више ради више му и остане. Напред сам казао, од добивене зараде један део остаје осуђеницима. Даје им се у новцу, када буду из завода излазили. Науче, дакле, и занат и добију опет новац, да могу поштено радњу отпо-чети. То су у главном основи овога завода. Када сам посетно завод, било је онда на месту нешто више од стотину осуђеника. За управу завода има само три чиновника. Стража пак, са-стављена је из 22 лица, које прима у службу сама управа. Ди-ректор завода г. *Алојз витез од Розенбаума* и рачуновођа г. *Ал-фонзо Гиришек* били су тако добри и предусретљиви, да ми све до ситница покажу, а уз то још, да ми спреме све про-писе и формуларе, што се у заводу употребљују. У једно ми је обећано, да ће у свако доба, када нам год шта са њихове управе буде требало, стајати на расположењу. Само да им пи-шемо. — Колико се сећам наша је влада слала неку коми-сију да гледа казнене заводе. Шта је од те комисије а и од оних осталих било не зна се. Тек реформама се још не при-ступа, али када то једном буде, не би с горег било да се по моме скромном мишљењу, обрати у неколико пажња на овај завод. Циљ му је дивна. А када помислим на онолике наше кесароше и скитнице по Београду, онда би нам овакав завод био од преке потребе. Са овим опет заводом могла би се код нас спојити и *азилна кућа*, у којој сам такође пре неки дан био, где би могао онај, који се на један мах нађе са стране или на улици у престоници, наћи преноћиште, а сутра дан, ако хоће, и рада. А и за то је већ код нас потреба, јер се често може по полицијским гласницима читати, како је овај или онај стар оболео, са стране приспео и т. д. тражио преноћиште код де-журнога члана... По повратку из завода г. Рихтер ми је по-казао и *болницу милосрдних сестара*. У ту болницу долази она сиротиња, за коју лекари кажу да нема лека а мора дуго ле-жати. Чистоћа, понуда и брига, на коју у овој болници по-лажу, то је преко очекивања. Пожртвовање за ближњег овде налази дивне доказе. Много може учинити добро срце чове-ково. Где је вера — ту је љубав, а где је љубав — ту је мир. Тако беше писано на унутрашњим вратима болничким. Видео сам једног болесника, коме више главе беше написано 1878. г. И када уђосмо к њему, он са осмехом на лицу поздрављаше г. управника завода, који нас је кроз ове собе пратио. На столу болесниковом стајаше кита јутарњег цвећа, које му је мило-срдна сестра донела. Болница је основана приватним прило-зима. У њој служе само милосрдне сестре са пуно хришћан-ског осећања и пожртвовања.

6.

Прошао сам с краја на крај бечку полицију, имао сам, као странац тамо, ту ретку прилику, а у исто време да кажем, и задовољство: да видим све што имају и доброга и хрђавога. И могу рећи, да сам запазио ове три установе, које бечким полицијцима олакшавају посао и омогућавају успехе. Прво је *пријава*, познавање *становника*. Друго је *генерална евиденција* свију осуђених, окривљених, или тражењих се лица. Ова је уста-нова примљена од лондонске полиције пре неколико година, али је овде тако дотерана, да сада лондонска полиција шаље своје чиновнике да ту установу штудирају у Бечу. И треће је — *тајна полиција*.

Једна од главних брига полицијских, то је, да се увек, што-но кажу у по дана у по ноћи, знаде: *ко станује у Бечу, и ко је дошао*. Знати у прсте: свакога Бечлију и свакога пут-ника, странца... На пријаву становништва обраћа се строга пажња и страшно гоне оне, који крију било мештани или странце. О томе има читава маса полицијских уредаба и расписа. Сваки нов становник Беча мора бити пријављен полицији најдаље за 24 сахата. Тако исто јављају се и кираџије, када се селе; осем њих и слуге, радници и т. д. Нарочита се пажња обраћа на хотеле, каване, гостионице, где странци одседају и долазе. О њима се води особити надзор. То је за чудо, како се, за сва-кога ко дође у Беч одмах знаде у полицији. Узмите, да је стра-нац данас дошао, отидите сутра у полицију, реците му име и презиме, и док само чиновник загледа у пријаве, сместа ће вам одговорити: да је тај странац одсео у Бечу, у том и том хо-телу, а ако је важнија личност, онда знају и број собе. О стран-

цима се води нарочита евиденција. Казне су за хотелијере већине, али, и без тога, овде су некако сами људи васпитани и обучени на поштовање закона. Сваки то својевољно врши услугу власти; радо хоће да је помогне у њеном послу. Хотелијер води књигу, јер је и сам убеђен: да тако треба, води је и у свом сопственом интересу. Не чека само да га власт мува. Али и када неће, казна је осетна. Каване су у Бечу подељене на класе. Тако има: 1. кавана за путнике, 2. гостионица, 3. пивница, где се точе пића, без ракије; 4. ликерница, 5. кавана за каву и друга топла пића; и 6. кавана, где је слободно играти карте и т. д. Каване имају свој *Sperstunde* — час, у који се морају затворити. Тај час за каване по класама одређује дирекција. Наравно, да се и за то нарочите таксе морају платити. Ко у одређени му сахат кавану не затвори, тога казне.

У *кривичном одељку* главне полиције води се *генерална евиденција криваца*. Ту се на првом месту бележе по књигама и описима лица, која су позната да имају склоности овој или оној кривци. Ту су насликани и убележени: кесароши, који радо краду по позориштима, црквама, парадама, по железницама, трамвајима; ту су имена оних криваца, који имају обичај или склоност, да се увлаче кроз прозор, да се пењу на таван; имена оних, који радо нападају по улицама, на гробљу; који се претварају, лажу; који се преоблаче, маскирају; који се лађају оружја, хоће радо да убију и т. д. Свака од ових група одељена је за се и о сваком кривцу, или бившем осуђенику, води се тачно рачун тако, да се у свако доба може знати: где је. — Поред ових књига води се и *индекс надимака* (*Spitzname*) свију оних лица, која су била осуђивана и имају склоности на нове злочине. Свако овако лице, поред свога имена, има и свој надимак. То сам ја чинио и у београдској полицији. Тако када се каже: ту је био *Чакиун* — зна се, да је то био познати кесарош Марко Ђорђевић из Шапца. Или *Главати*, *Тошун*, *Гурова* и т. д. Таква имена морају бити позната полицији, јер се, без тога познавања, не могу никада погодити, о којим се мисли. — Тако исто води се и *индекс особенних знакова*, који кривци на себи имају. Као: затубаст нос, на челу белегу, фалишно око, нема у довој вилици зуба, фали му на левој руци какипрст и т. д. Када се догоди злочин, одмах питају оштећенога или повређенога: да није приметно на злочинцу какав особени знак. Ако каже, да јесте, онда траже по том знаку. Гледају књиге и лако погоде: ко ће бити од криваца да је дело учинио. — Мора се знати: и где које сумњиво лице станује. О томе се води — *индекс станова познатих, на зло готових, лица*. О сваком таквом лицу зна се тачно место, као и време, у које на спавање долази, и када ујутру из куће излази. Све то контролишу у свако доба и жандарми и полицијски агенти. И у случају учињеног злочина, одмах залазе, те се извештавају и трагају: је ли дотично лице целе ноћи било у стану, када је дошао, када је отишао; шта се на њему приметило и т. д. Све забелешке из ових индекса има сваки жандарм и агент у својој бележници, који уза се носи. —

Овоме одељку падају у део: *полицијска фотографија и штампа*, у којој се штампају полицијски огласи, потере, где се штампају и њихови полицијски листови. Поред тога у овај одељак спадају и *полицијске апсане* (*Gefangenhause*).

7.

У кривичним делима ради се овако. Случај се јавља *комесаријату* (кварту). Он одмах почиње извиђај. Ако је важнији случај, он одмах телеграфом или телефоном извести *биро сигурности*, у главној полицији. Док не дође шеф одељка, члан кварта прибира основе и бележи све, што буде вредило за истрагу. Полицијским агентима, којима се опет саопштава све, што се нашло сумњиво, дају се описи лица и ствари, да они даље пипкају и распитују. Опис ствари, ако су какве драгоцености, одмах се штампа и плакатима растура, да сваки чита и зна: шта је покрадено, те када се понуди, ради куповине, да се одмах јави полицији. Иначе се опис излаже у полицијском листу — *Polizei anzeiger*. А осим њега имају још два листа: *Central Polizei blatt* и *Evidenz blatt*. Први је само за Беч. Други је и за места ван престонице. А у трећем се излажу лица, која су судовима и полицијом осуђивана. — Ако је учињено убијство, онда се, када треба, фотографише положај места, ствари и т. д. — Ако је кривац ухваћен, онда се узме његов опис, белешка о свима његовим породичним односима, па се онда фотографише. Потом се шаље у затвор. У канцеларији команданта апсана узимље

се такође белешка о кривцу, па се онда шаље или у засебну собу, или у општу апсану, разуме се, према потреби ислеђења. Какав је кривац, онако са њим и поступају. Имају за немирне ћелије, које су за некаквих пет метара у дубљину земље. Кривац, кога ту мету, слободно се може казати, да је жив законан. Од никуда нема светлости, већ је у самој помрчини. Тако исто имају и затвора са кривим и оштро испупченим патосима, па кривац нити може у таквој ћелији сести ни лећи ни ходати. Ваздан мора стајати као на шиљковима. — Кривце из квартова у главну полицију или у апсане никада не терају пешке, него увек у затвореним, *црвеним колима*, која прати један или два жандара. Немирним или опасним кривцима међу лисице на руке. — Када је кривац ухваћен, сликан и описан све тачно — онда он добије свој *криминални билетен*, који је овако попуњен. С леве стране табака, горе у врху, долази прилепљена фотографија кривчева. Уз слику име, презиме, место рођења; број акта ислеђења; број протокола личнога описа; које је вере; породичне прилике; које је категорије (лопов, убица и тако даље); када је сликан; ако је сликан више пута, онда фотографије на билетену долазе редом по хронолошком реду; где је становао, у којој улици, у којој кући; у којој нумери; каквих исправа има; каквог је занимања; које стране језике разуме; које су му склоности; па онда: висина, састав тела; лице, коса, чело, нос, очи, брада, бркови, обрве, уста, зуби; особени знаци; лажна имена, под којима се служи; надимак, како га зову; својеручни потпис; кад је и у којем пресудом раније осуђиван, број евиденције; је ли осуђен на полицијски надзор; где га издржава; па онда је у билетену остављен празан простор, да се испишу све приметбе, које би пале у очи, да се ту изређају нумере актова и т. д. — Ови билетени слажу се по азбучноме реду и нарочити чиновник њима рукује.* — Кривично ислеђење и прикупљање доказа мора да се сврши код полиције за 48 сахата. После тога рока сва акта са кривцем спроводу се суду (*Landesgericht*), који даљи посао наставља. Али и у овом пропису има изузетак. Када се десе анархистичке, социјалистичке појаве, када се умноже злочини у престоници, онда се за потребно време обуставља овај пропис о року ислеђења. У томе случају полиција предаје ствар суду онда када буде готова.

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

УПУТСТВА

ЗА ИСЛЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

I.

1.) О похари у опште.

(НАСТАВАК)

Ако се је пак дотични предмет дуже времена на ономе месту налазио, онда се бар приближно даје закључити, да је лопов претпостављао, да ће га тамо наћи, и да ће, ако га узтреба, моћи да и употреби.

Најзад ваља тачно испитати и утврдити, е да ли се можда пре извршења самога дела, какво непознато лице налазило око тога предмета, да ли га је пажљиво посматрало, у руке узимало и т. д. То се доста често дешава, па баш и онда, када се на такво што неби ни помислити могло. Једном се десило, да је баш сам лопов, а не његов помоћник, на неколико дана пре похаре дошао на лице места и ту заподену разговор са једним сељаком о томе, да ли мердевине, које су у отвореној шупи стајале, увек на томе месту стоје; да ли је шупа увек отворена; да ли су мердевине добре, или покварене, и да ли их ко може лако украсти, или без питања однети и т. д. Па кад га је овај уверио, да мердевине стоје увек на томе месту и да их нико до тада није односио, он се онда једне ноћи увукао у ту авлију, из отворене шупе дигао мердевине, и помоћу њих успео се кроз прозор у одаје најближег комшије сељаковог и ту похару извршио.

Ако је, дакле, при извршењу похаре употребљен какав предмет, који је из најближег комшилука изнесен и ту нађен; или ако је на лицу места нађен какав други предмет; или ако

* Један оригиналан билетен бечке полиције са сликом кривчевом г. Таса је уступио уредништву да га оно изнесе у својој листу. Уредништво је дало да се изради копије и донеће билетен са српским текстом у једном од идућих бројева за углед нашим полицијцима.

Уредништво.

У употребљеном предмету није остало ни трага ни гласа, — онда ваља свакојак и по могућству бити на чисто, шта је и какав се је предмет могао узети у помоћ за извршење самога дела похаре. И ако је са свим природно, да на таку околност ваља пажњу обратити; и ако се тако што даје на први поглед запазити, ипак се за то врло често дешава, да исељник пренебрегне на то да пази, и примећено на протокол да стави. За то ваља знати, да је та околност веома важна, јер се помоћу ње може често одредити карактеристично поступање каквог лопова у извршавању самога дела. Тако радећи, може се изнаћи, да је покрађу извршило лице, које има за тај посао већ познати начин; или се може открити какав нов и до тада непознати начин, како би се исељник доцније, ако би се опет такав случај десио, могао сетити онога ранијега, и према томе свој посао у ислеђењу удешавати и у везу доводити.

Често се може при извиђању оваких дела опазити, да је при томе употребљена и нека извесна техника, коју иначе у своје послу употребљују само поједине занатлије и т. д. Више пута може исељник опазити, да је дотична индивидуа поступила у извршењу свога посла сасвим као какав вешт зидар, стругар, каменорезац и т. д. Ово по неки пут извршују сасвим тачно и правилно, али по неки пут и неправилно и нетачно, тако, да одмах пада у очи. Примети ли исељник таково што, онда он ваља једног по једног вештака да пита и њихово мишљење о томе да чује, док не наиђе на таковог, који ће му моћи дати тачнога обавештења о начину, како је дотична индивидуа могла појављено дело извршити. Према природи и начину извршења самога дела, моћи ће исељник знати, да ли треба да пита за објасњење каквог ковача, бравара, стругара, и т. д., па ће на тај начин моћи до правилног резултата доћи.

У томе смислу могу сеоске занатлије бољега обавештења да даду, него ли највештије занатлије у великим варошима. То долази отуда, што су занатлије по варошима специјалисте, те не узимају за то сваки посао у рад. Они раде са разним машинеријама и другим справама, а често им сав посао израђују њихови помоћници. Сеоски пак занатлија, мора да прими сваки посао, који му сељаци доносе. Он израђује све и то понајвише сâм, служећи се при том најобичнијим и старинским алатом. С тога он на постављена питања може прецизније одговоре дати, лакше разазна какво је оруђе за извршење дела употребљено, и лакше се може управљати и стављати у положај некога другог. Он ће најбоље умети да каже, шта је дотична индивидуа при извршавању самога дела могла да употреби, и колико се у томе послу разумевала.

У опште, дакле, и према наведеноме ваља знати, да је у свима случајевима потребно мишљење вештака. Нађе ли исељник у своје рејону интелигентне, ваљане и спремне вештаке, који ће му за његове циљеве као што треба послужити, то ће и они у сваком новом датом случају понешто научити, своје ће знање на тај начин усавршити и исељника у његовом тешком послу боље потпомоћи тако, да ће овај с времена на време имати за сваки појављени случај потребан број извежбаних и рутинираних вештака, који ће му моћи правилна обавештавања давати.

Па и у даљем току истраге, могу се вештаци згодно употребити; јер они могу поред обавештења, како је лопов могао у чију кућу да упадне, да исељнику покажу и начине, како је лопов и чиме у самој кући обио какав сандук или друго што томе подобно.

Но и у таким ће случајевима избити на површину спрема дотичне индивидуе у томе послу. Да је то тако, биће свакоме ономе јасно, који је ма кад изгубио кључ од свога сандука, или који је иначе био принуђен да какав свој затвор силом отвори. Па и сâм занација, који се позове у помоћ, поступиће у томе различито и онако, како се у томе према својој спреми и струци разуме. Ако је бравар, он ће одмах приступити прегледу и посматрању саме браве. Ако је пак столар, он ће одмах гледати каква је конструкција обијеног сандука, стола и т. д. — Бравар отвара браву својим калаузом, а ако то не може, он је онда разбије. Столар пак уздиже нпр. на каквом столу горњу даску над самом фијоком, а да ни у колико не измени положај саме браве и т. д. једном речи, сваки од њих ради по своје начину, а ако је то ко други радио, коме то иначе није посао, то ће онда сваки стручњак према до тада стеченом искуству моћи показати, каквој врсти дотични лупеж припада.

С тога ваља све повреде, које је лопов извршио на вратима, прозорима или другим предметима, тачно прегледати-описати их, и ако је поде могуће нацртати их, или снимити. У томе не треба жалити свога труда, јер ако се то не покаже корисно у једном случају, оно може у другој каквој много важнијој прилици бити од неоцењиве вредности.

Ево за то једног примера.

Једном се десила похара у кући једне старе и посипромашније удовице. Лопов беше помоћу калауза отворио стап старичин, и из једнога сандучета, на коме је обично седела, украде њену незнатну готовину од 20—30 динара. Ко је ту покрађу извршио, није се могло никако дознати. Како је пак та крађа извршена у самоме месту где је била и полицијска власт, то је исељник одмах са једним жандармом отишао на лице места да учини увиђај, али он не могаде ништа посигурног да изнађе. Сандуче се могло лако отворати, јер бртва на њему беше стара и захрђала, а и само дрво беше већ старо и изанђало тако, да није дало никаквога отпора оруђу, којим је отворено било. Јасно се могло видети, да је лопов употребљено при обијању неко оруђе налик на неку увијену алатку, коју је угушнуо између браве и закљонца, па ту алатку на доле повукао, и тако сандуче отворио.

Кад је исељник све добро расмотрио, могао се уверити, да алатка према секотинама на закљонцу, није била свугде подједнако широка, већ да је спреда била ужа, а при крају шира. Исто тако могао је по секотинама констатовати, да сечиво алатке није било линеарно, но да је било местимце зупчасто. Све ово што је нађено, исељник је брижљиво ставио на протокол, али самога кривца није могао да ухвати, и тако се на томе ствар свршила.

(СВРШИТЕ СЕ)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

О уверењима и њиховим потврдама код општинских судова и полицијских власти.

У једноме броју нашега листа од прошле год. говорили смо о потврди тапија, а сад ево доносимо и формулу за уверења која имају везе са тапијама.

Приликом издавања тапија појединим лицима која своја имања продају, судови општински позвани су на првом месту, да таквим продајцима дају своја обавештења о томе: шта један сељак — продавац — треба да чини кад добије тапију утврђену судом општинским по формули, коју смо нарочито за општинске судове донели.

Да би сви судови у земљи једнообразно поступали приликом издавања уверења, ми ћемо овде назначити све што је потребно да се учини приликом преноса имања, те да се избегне оно силно враћање сељака од стране првостепених судова из вароши у села и код среске власти, које — враћање — врло често бива само због тога, што или општински судови или среске власти пропусте, да назначе све оно, што се за уверење при преносу тражи.

Ми смо се постарали да донесемо поред овог објасњења и формулу за уверења, која су састављена у смислу наређења §. 471. тач. 11. под а, б и в грађанског суд. поступка, а на то нарочито требају општински судови да обрате своју пажњу. Овако састављено уверење примаће се од стране првостепених судова без икакве примедбе, јер је у њему стављено све оно што закон прописује.

Ово уверење треба и мора да буде потврђено и полицијском влашћу, која је дужна приликом оверавања истинитости потписа и печата, да овери нарочито и садржину тога уверења. Ево тог уверења:

У В Е Р Е Њ Е

Којим суд општине приличке са потписатим одборницима, уверава сваку надлежну власт и првостепени суд, да Никола Нинковић из Прилика, сем продате земље Ненаду Нешићу из Брезовице у атару општине приличке а у месту званом „Глибови“ има према наређењу § 471. грађ. суд. поступка, да му остане на уживање још пет дана орања и кућа са окућницом од једнога дана орања, рачунајући у сваком дану по 1600 кв. хвати (види у метре колико износи) као и то, да Никола у задрузи нема ни једне порез плаћајуће главе, нити од порезе

постојеће. — За садржину истога јамчимо чашћу и имањем наших.

№ 1402.

16. Новембра 1897.

у Приликама.

(М. П.)

Писар:

Илија Илић.

Председник суда.

Матија Матејић.

Одборници:

Јанко Јанковић.

Сима Симић.

Марко Марковић.

(поверда ереске власти).

Истинитост потписа и печата суда општине приличке, као и садржину овог уверења, на основу јемства и признања потписаних одборника, тврдим по наплати таксе.*

№ 3328.

18. Новембра 1897.

(М. П.)

Ивањица.

Начелник ср. морав.:

Петар Петровић.

Ако има више њих продаваца у задрузи, онда у оваком истом уверењу општински суд ставиће, да за свакога у задрузи остаје по пет дана орања. — Иначе се пренос не може извршити. Сем овога, продавац према чл. 94. зак. о непосредном порезу, треба при подношењу татије првостепеном суду ради преноса, да поднесе и уверење пореског надзорника, да је на исто земљиште платио порезу, како за раније године, тако и за годину у којој пренос врши. — Ово треба увек казати купцу приликом мерења земље и издавања татије. На тај начин избегле би се преваре и обмањивања од стране оних продаваца, који имају обичај да варају просте људе, издавајући им татије потврђене само општинском и полицијском влашћу. Нарочито ваља обратити пажњу на извешћа општинских судова, јер они најбоље знају имовно стање продавачево. Исто тако и полицијске власти треба приликом потврђивања татије, да траже од продавца и уверење у форми, како је напред писато, јер свако потврђивања татије без уверења погрешно је, а томе се због тога стварају издешни трошкови око вођења парнице. — Доказано је, да велики број сељака раде мимо законских прописа, у намери, да себе користе а кућа оштеће.

Ми ћемо овде ради јаснијег разумевања ове ствари изнети један случај, који износи на видик непоштену радњу извесних продаваца:

Тимотије Тимотијевић из В. продао је једну ниву Станоју Станојевићу из истог места за 600 динара. Да би купца осигурао, Тимотије извадио је татију на ту земљу, не тражећи уверење од општинског суда, из кога би се видело, да ли он — Тимотије — може да отуђи ово имање. Такву татију — која и није татија него просто уверење — продавац потврди код општинског суда, а затим и код ереске власти, (која да је разумевала овакве ствари не би ни потврдила без уверења као што смо га ми овде изложили). Тимотије такво писмено, без вредности, које он назива татијом, утрани у руке купцу Станоју говорећи му: „Ево ти татије. Дај ми половину погођене суме напред, а resto кеш ми дати, кад ову татију утврдимо код „окружног“ суда. Станоје, не знајући за овакав кајмш, узме ово писмено и исплати продавцу у напред половину погођене суме, у 300 динара. Доцније тек видео је јадник да је преварен, јер му онака татија ништа није вредила. Подиже парницу, изложи се трошковима и најзад, судови га од тражења одбише, јер му, разуме се, оно писмено не хтедоше признати као татију, која се по форми законској издаје. И шта бива онда? У очајању такав човек хвата нож, пушку и баца у несрећу и себе и своју породицу.

Пазите људи на потврђивање татија и давање уверења, јер само онда, кад су татије правилне, и кад се све оно испуни што закон прописује, неће бити ни парница; а богме биће и мање робијаша у нашим казаматима.

ИЗЛЕЧЕНА КРАДЉИВИЦА.

Ми смо већ једном рекли, да има лопова разних врста. Али лопови из одличнијег дела нашега грађанства, не улазе у састав оних, о којима говори полицијски билетен. Зна се, да у Београду има дама па и госпоне, којима је страст, да ма што

* Одборници морају лично предстати ереској власти, ради признања својих потписа на издатоме уверењу, па били писмени или не.

украду, и да ту своју страст плаћају више но што украђена роба вреди. Таква једна страсна крадљивица била је и госпођа Е. жена једног поштенног грађанина у Ваљеву. Овај догађај десно се пре више година у Ваљеву, ат' је он још и данас у свежем сећању оних, који су с њиме били упознати.

Газда Н. имао је леу своју кућу у једној од главнијих улица вароши. У тој кући становао је газда са својом женом Е. и господин К. капетан војени, који је био нежењен, али је становао са својом старом мајком, којој беше посветио свуклолику пажњу своје детињске љубави.

Госпођа Е. страсно је крала. Кад није ништа друго могла дочепати, она је од служавке своје предизала: шампије, кецеље, игле и т. д. Разуме се, да се све то познавало, и да је морала она украђене ствари дупло плаћати.

Била је јака зима. Такву ваља да нису запамтили ни најстарији људи у целој ваљевској околини. Капетан К. имао је у шупи доста насечених дрва, која прима од државе сваки официр и лети и зими, у одређеној количини. Ма да се у стану капетана К. загревале три пећи, опет некако беше му чудновато, како дрва тако брзо нестају.

— Затвараш ли ти Јоване шупу, кад дрва носиш? рече једног дана капетан своме посланому.

— Затварам господин капетане!

— Па како је онда, да се редови тако брзо пропеђују?

— Мора да неко удешеним кључем шупу отвара, господин капетане!

— И ја бих то рекао! Него, припазидер ти на тога „трговца“, који туђа дрва смотава, па ми одмах јави, а ја ћу се већ на мој начин с њиме разрачунати. Ни ми не добијамо царе ова дрва, него их у приликама и својом крвљу исплаћујемо.

— Разумем г. капетане — одговори послани. Салутира прописно и изађе из собе.

Капетан К. говораше тихо сам собом:

— Овај мој послани прави је ужичанин. То су бистри и окретни људи, на тек што су шерети, то је — *par excellence*, што веле французи. Ако тај лопова не ухвати, онда га бели неће нико ни ухватити.

Капетан је дакле ћутао и очекивао резултат, до кога ће његов послани доћи.

После неколико дана ето ти посланог у потпуној службеној позитури.

— Но, ухвати ли лопова?

— Нисам, г. капетане. Вребао сам, стражарио, пазио, па ништа. Пасији род, као да зна кад сам ја на „шиљбоку“ па неће да дође на кљусу. Ама ћу га најпосле ухватити. Само, молим, да ме три дана од службе поштедите!

— Добро! Остани овде. Ако ми ухватиш лопова, пустићу те кући на осуство. Разумеш ли?

— Разумем г. капетане!

Свети Јован је. Слава много, И газда Н. славио је овога свеца. Спремио је госпоцку вечеру. На исту је позвао и капетана К. са његовом мајком.

Напољу стегао љути мраз. Ветар страховито фијуче, а у сали газда Н. беше блага топлота. Ту ће се вечерати.

Сви беху већ на окупу.

Веселе одпоче. Ама весеље српско. Певало се и наздрављало баш онако од срца. Газдарица Е. сама собом загрејавала је пећ, да буде соба топлија и да се гости потпуно загреју. Унела је једну добру цепаницу и метла је у пећ, да одржава што дуже топлоту у соби.

Гостима је већ, што по веле, „ушло винце у лице“. Капетан је био необично весео. Наздрављивао је домаћину. Здравница је била пуна духа, јер је капетан био интеллигентан — школован човек.

Домаћин се подиже, узе чашу и поче њему наздрављати:

— Ову здравицу пијем у здравље теби г. капетане, дај Боже, да до године будеш мајор!

Капетан се поклони и узбуђен рече:

— Хе, што нема сада једне *брангије*...

У тај мах чџ се ужасан пуцањ. Горњи део пећи одлети у „плафон“. Гости попадале са својих столица. Соба у тренутку беше пуна дима. Газда Н. појури прозору вичући: земљотрес! земљотрес!

У сред те опште панике јурну у собу послани г. капетана вичући:

— Ухватисмо лопова, г. капетане! Сад знамо ко нам дрва краде!...

Шта је било? Ево, шта. Онај перет ужичанин, послани г. капетана, пробушио је неколико комада дрва; напунио их барутом, па озго ударио чеп и лепо заравнио. За тим их оставио у реду тако да буду једно од другог мало подаље. Газдарица Е. која је имала ту несрећну страст да краде, смотрено је десетковала дрва г. капетана. Узимајући редом на дохват цепенце, однела је и једну, коју је био послани барутом напунио. Ето, за то је пећ газда Н. отишла у „плафон“ а гости од страха попадали под сто. Од тога доба газдарица није ништа туђе дирала, а богме и послани није смео више на тај начин лопове истраживати....

Капетан К. још је жив и сад је под цукови. у једној вароши у унутрашњости.

Вуја Милаковић.

Арсеније Петковић.

(види опис о њима на истој, 6. страни).

Радосав Драгутиновић.

ЛОПОВСКЕ ДОСЕТКЕ.

Има и таквих лопова који у шали и вицевама врше своје операције. Тако је радио и Шандор (нећемо му право име казати јер се поправио и живи данас поштеним животом).

— Био сам „шворц ко црквени миш“, вели Шандор. Лупао сам главу: како да дођем до новаца. Мислио сам да се увучем у какву јеврејску кућу за време њихових фашанака, па да што год смотам. Али сам се присетио. Познали би ме одмах по покраји. Јер није новац. Ту нема белеге. Наравно, јер није роба. Гледам по оној јеврејској мали. Пуно света. Машкараде иду тамо-амо. Тако је то код њих о њиховим фашанкама. Био сам у једној гомили и гледао оне лудорије, које су изводиле две маске. Једна од њих скиде мој шешир па ми натаче њен цилиндер и одјурџи кроз гомилу перекајући се. Љутио сам се и смејао. Како ћу сутра у варош са овим цилиндером? Друге капе немам. Ал' ми сићу једна мисо кроз главу. Море, Шацо, па ти баш са овим цилиндером можеш доћи до новаца. Радње су још отворене. Тек је било 8 сахати у вече. Красна ме мисо не напушташе! Таман ће ми ове фашанке ићи на руку да ову операцију што боље изведем. Само ми треба.... Поред мене у тај мах прође једно јеврејче у фесу. Пружим руку и зграбим му фес с главе. Јеврејче се поче дерати, ал' ја се већ изгубих у оним гомилама. Упутих се са цилиндером на глави горе кроз оне уске улице. Фес сам метуо под капут. Гурао сам се кроз светину непрестано. Неки наши Срби, који су ишли доле у јеврејску малу, наишав на мене викаху: маска! маска!... Ја опружих кораке па чистац даље. Нашао сам се код развалина „принца Евгенија“. Ту одмах, беше тада на самоме ћошку, нека повећа бакалница. Држао је неки богати цинцарин. Уђох онако са ци-

линдером на глави у бакалницу. За моју срећу, био је тада у дућану сам газда. Кад ме је видео онаквог поче се церекати: а, машкарада! Лепо, тако треба! Волим и ја то! Молим, чиме могу служити?

— Имате ли меда?

— Имам, имам, — утаћи газда — ама чист, липовачки!

— Лепо, сипајте ми у цилиндер две оке, ама од оног житког!

— Хе, хоћеш да нагаравиш јевреје, а?

— Хоћу!

— Ама ако најеш „онај“ окаченик Пинто, нагарави и њега!

— Па баш ћу њега и да нагаравим. Лола једна. Једном приликом он је мени нешто подвалио, па сада хоћу да му вратим као за срамоту!

— Е, Бог те живио, викну цинцарин, па ми сручи у цилиндер две оке меда.

— Ево паре, рекох, па му пружих рубљу.

Он оде до чекмецета да ми врати курсур. Како је стао на згодно место, ја се дошухам иза његових леђа и брзо му натакнем на главу онај цилиндер с медом. Како је цилиндер био до-

ста широк, то му је пао чак преко уста, па није могао ни писнути! Онај мед поче куљати. Цинцарин поче ђипати, а ја ти лепо отворим чекмеце и покупим сав новац па на врата. На улици сам метуо на главу онај фес што сам га зграбио од онога јеврејчета. Осврнух се још једном на дућан и видех цинцарина како скаче с ноге на ногу и мучи се да онај цилиндер скине, али га мед све више притеже. Насмејах се, па ти брзо кренем горе на калимегдан. Шта је било после са цинцарином, не знам, али сам сигуран, да ће се дуго сећати — јеврејске машкараде, и да му неће више пасти на памет да нагарави „онај“ окаченик Пинто. Причаћу ти још, како сам преварио Николу Прапорца, кад је држао кафану код „Коларца“. И то је смешна ствар.....

ИЗ ХАЈДУЧИЈЕ.

II. Јатаци.

(наставак)

Вуја Милаковић — чича из Мушћа ср. црногорског окр. ужичког. Осуђен је за јатаковање хајдучима на 20 година робије у тешком окову.

Арсеније Петковић из Планинице ср. моравичког окр. ужичког. Осуђен је на 20 година робије у тешком окову.

Радосав Драгутиновић из Каленића, среза пожешког окр. ужичког. Осуђен је на 20 година робије у тешком окову.

Јелена Рајчевић (она млада у варошском оделу са кецељом). Родом је из Дружетића у срезу пожешког окр. ужичког. То је она Јелена, што је писала Бркићу она осећајна — љубавна писма, на која је Бркић одговарао такође са пуно осећаја! О тим писмима била је реч на претресу хајдучком у Чачку, јер су била придружена иследним актима. Јелена је осуђена на 20 год. робије.

Стаменија. Тодосија. Јелена.
(в. опис на 6. и 7. страни).

Тодосија Рајчевић удова из Дружетића осуђена је на 3 године робије.

Стаменија удова Јеремије Јовичића из Зеоке општ. ти- јањске, ср. драгачевског, округа рудничког. Осуђена је на 5 година робије. (НАСТАВИТЕ СЕ).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Владимир Костић звани „*Гуша*“, старији је брат чувеног варанице и лопова Алексе Костића, чију смо слику са био-

графом изнели прошле године у 6. броју наше- га листа. Он је један од најстаријих и најопаснијих лопова београдских. Ни једна, готово, од важнијих крађа, за последњих 30 год. није у Београду извршена, а да Владимир у њој није био умешан. Кад би хтели причати све његове лоповске доживљаје, морали би неколико бројева само о њему да испунимо, па тек ако би могли испричати један део што се о њему зна. Колико је пак пута „*Гуша*“ до сад осуђиван, и он и власт, давно су изгубили рачуна, јер је „*Гуша*“ готово непрестанце био у затвору. И сада, кад ове ретке пишемо, он се налази у гл. полицији као притвореник првоступеног суда за град Београд. Пресудом истог суда, која још није извршено постала, осуђен је на 15 год. робије, због опасне крађе извршене г. В. Тајсићу, правн. рефер. мин. грађ. пољу између 11. и 12. октобра пр. године. Раније, колико смо могли сазнати, осуђиван је још два пута на робију. Први пут 1886. год. на 7 година, због више простих и опасних крађа, што их је извршио у друштву са једним онда чувеним коцкарем, пу чије име нећемо да изнесемо јер је почео живети поштитним животом. Други пут, осуђен је 1894. на 5 година робије, због опасне крађе извршене у „Параносовом хану“. Испушне казне и осуде судске на затвор не вреди ни помињати. — „*Гуша*“ је родом из Београда, стар је 45 год.; средњег је раста, плав је у лицу, сувоњав. Сем српског језика говори још: немачки, мађарски и румунски.

Милан Сретеновић звани „*Ердоглајија*“. — Овај Милан родом је из Грачаца у срезу жичком. Нема више од 27 год. По занимању је келнер, и као такав био је у извесним београдским кафанама. Порекло му је из Турске, но отац његов, из својих личних побуда, прешао је у Србију и наставио се у Грачацу. Од своје породице има мајку Љубицу и брата Живана. Један његов стриц живи у Краљеву. Дакле, из овога се види, да Милан није наш производ, но је дошао са стране, као што и многи други долазе. Био је и осуђиван. Први пут осуђен је 1897. године на пет месеци затвора због крађе поваца Терезији Адљиковој² служавци. Са осуде пуштен је 2. Августа пр. год. Научен, да олако живи, емирао је да изврши нови злочин. Тако у недељу 7. децембра

пр. године, ушао је у радњу Васа Живковића дуваницје, према „Гранд Хотелу“. То је било за време службе Божије, кад су радње затворене. За то је ушао на врата из авлије, која у у дућан воде. Ту је затекао самога Васу и покушао је да га закоље. Но присебност Васина спречили је овај злочин. Одмах је био ухваћен и спроведен у полицију. — Добар познавалац психологије на први мах запазио би неправилан облик лица, који граничи са — кретенством. Али је опет Милан доста бистар, окретан и одважан. Још се налази под истрагом за ово дело.

ИЗ АЛБУМА НАЧЕЛНИКА ОКР. ПОЖАРЕВАЧКОГ.

Андрија Журкић родом је из Буковске (ср. звишки) стар између 29 и 30 година, средњег раста плавих очију, које су косо усађене, широких образа, носа правог, малих бркова и кратке браде, уста су му повећа, обучен је у црно гуњче и беле чакшире, на глави му влашка шубара, а на ногама опанци. Матерњи му је језик румунски, стога не говори правилно српски. Ожењен је, има жену Велику и двоје женске деце, оба испод 10 година старости. Живи у задрузи са оцем. Имања има преко 8 хектара. Одговарао је и осуђен за убиство.

Било је то 12. септембра ове године, кад је Андрија са својим другом Павлом отишао у планину, да траже ројеве пчела. У планини их је и ноћ застала, те се по ноћи крену кући. Андрија је имао уза се дугу пушку капслару. Елем, кад су се кренули из планине кући, и кад су дошли до њиве неког Раје Лазаревића, Павле ће рећи Андрији, да уђу у њиву и наберу кукуруза (и ако није њихов био!) Андрија пристане, уђу у њиву и отпочну кршити корење. У том истом времену, кад су њих двоје крали кукуруз наишао је млађи брат Рајин, Петар, који је обинао краве, које су ту у близини њиве пасле, па чувши да некога има у њиви њиховој, отрчи и јави брату Раји. Раја, који беше спавао код куће, кад чу од брата, да неко краде кукуруз, скочи, узе пиштољ и отрча пут њиве, а за њим и брат му Петар.

Павле је опазио да неко трчи ка њиви и не надајући се добру, нагне бежати, а Андрија заостане у њиви. У томе наиђе Раја и дошав наблизу до Андрије викну му: „ко си?“ Па и не сачекавши одговор, скреса једном, па и други пут, али пиштољ слага. Андрија, да би га поплашио окине пушку која му је преко леве руке била пребачена, пушка плану и Рајко како је пао, није више устао, нити је проговорио, а после 24 часа издању је.

Андрија кад виде шта је урадио наже бегати, а брат Рајин, Петар, јурио га је донекле, па се за тим вратио.

Дотле већ беше Рајина фамилија дошла код њиве — јер су чули пуцањ, па кукајући за погинулим пренесоме га у кућу.

Полицијска власт била је изаслала чиновника и лекара ради увиђаја и том приликом извршена је секција над Рајом и нађено је, да је Рајина глава била страшно онакажена од драмлија, да је и мозак у великој количини исцурно.

Андрија узет на кривични испит признао је дело без устезања, док Павле није признао да је саучесник.

Пошто је дело било потпуно ислеђено спроведени су суду и претрес им је био 17. октобра пр. године.

И на претресу Андрија је признао дело. Павле пак није хтео признати, велећи, да је он, чим је сазнао Рају побегао и незна како се је убиство догодило.

По свршеном претресу суд је нашао, да је ово дело казнимо по § 159. крив. зак. и да се оптуженом Андрији по том §-у има и казна одмерити, с погледом на олакшавајуће околности: добро владање и признање. Нарочито још и с тога, што да Андрија није признао, не би не би имало доказа да га је он убио, па према томе и није примењена смртна казна, већ је осуђен на *двадесет година робије у тешком окову*.

Павле је пуштен као невин.

Ова је пресуда онакажена и од стране виших судова.

Андрија је спроведен на издржање казне. Ну, да ли ће и кад се с робије пусти, опет красти кукуруз и човека на туђем имању убити? Видећемо.

П О Т Е Р А.

Светислав Миљковић и **Димитрије Новаковић** притворници начелства пожаревачког који су окривљени за опасну крађу; 2. ов. м. изјутра око 6—7 сати побегли су из притвора. Светислав је стар 18 година, стаса средњег, косе смеђе, очи плаве, без бркова и браде. Од одела на себи има блузу војничку, панталоне грађанске, капу округлу, на ногама чизме гарнизонске. — Димитрије је стар 20 година, стаса средњег, сувоњавог лица, науснице мале, косе смеђе, обрве смеђе, очи плаве. Од одела има на себи панталоне и капут од штофа жућкастог, на ногама чизме гарнизонске, на глави шешир црн мекан. — Пронађене треба упутити стражарно начелству пожаревачком с позивом на № 27, или Управи града Београда на № 61.

Мијајло Мариновић трговац из Паланке има да се узме на кривични испит за утају 6000 динара. Он је из Паланке незнано где побегао. Стаса је малог, пун, црномањаст, носи кратку браду и немачко одело. — Пронађеног треба спровести начелнику среза јасеничког округа подунавског с позивом на № 20572, 97. год. или Управи града Београда на № 45, ове год.

Илија Мацаревећ из Ваљева, ухваћен је 14. пр. м. и год. са калупима за прављење никленог новца од 0:20 дин. и са извесном већ израђеном сумом новаца; али је тог истог дана побегао из притвора начелства окр. ваљевског. Он је стар до 43 год., стаса средњег, косе и бркова црвднкастих, бријасе, образа дугих, очију жућкасти. На себи има капут и панталоне црне, старе и искрпљене; на глави шубару, на ногама опанке. — Пронађеног стражарно треба спровести начелству окр. ваљевског с позивом на № 13377, 97. или Управи града Београда на № 56. ове године.

Јанко Гусановић из Брестовца, среза зајечарског, окр. тимочког и **Никола Илић** из Велесинца среза кључког округа крајинског, осуђеници нишког казненог завода, осуђени са по 15 година робије због разбојништва, — побегли су са рада 31. децембра пр. год. заједно са војником који их је чувао. — Они су у оделу робијашком од белог сукна а са оковом на ногама. Јанко је стар 27 година косе црне, чела обична, обрва плавих, очију жутих, носа правилног, уста умерених, бркова малих, браде нема — бријасе, лица бледа. — Никола је стар 26 година стаса средњег, косе смеђе, чела обичног обрва смеђих, очију смеђих, носа правилног, бркова смеђи, уста умерених, браде смеђе, бријасе. — Пронађене треба спровести под јаком стражом Управи нишког казненог завода, с позивом на № 2818 или Управи града Београда на № 9. о. г.

Боста Тасић механџија из Сталаћа, окривљен за смртну повреду тела напету Јевти Лаудановићу, ондашњем, побегао је незнано где. Он је стаса обичног, смеђ, очију великих, бркова повећих, носа шиљастог, стар 30—35 година. Носи капут и панталоне од обичног штофа и чизме или штифлетне на ногама. — Пронађеног треба стражарно спровести Начелнику ср. ражањског с позивом на № 10741, или Управи града Београда на № 28113. прошле године.

Драгутин Николић, слуга, из Конопљице среза власотинског, покрао је свога газду и побегао. Однео је један пиштољ, двоје чакшире — једне штофане а друге од шајака, једне ципеле нове и друге ствари. Драгутин је раста омаленог, дежмекаст, стар 17 год., косе смеђе, у лицу робијаш, на левој руди има мали прст сакат. Од одела има на себи: црну сукнену антерију, штофане чакшире, на ногама ципеле и на глави црни мекан шешир. — Пронађеног треба стражарно упутити начелнику среза ресавског с позивом на № 17133, 97. г. или Управи града Београда.

Влајко Несторовић из Гроцке, извршио је тамо две опасне крађе и по извршењу ових одбегао је незнано где. Он има до 19 година. Стаса је средњег, дежмекастог, у лицу црномањаст, има мале бркове. Једно му је око *плато* а друго *жуто*. Од одела има на себи двоје чакшире са два гуњчета, старо је одело испод новог. Сиве су чакшире, широке и ишаране гајтанима, а тако исто и гуњче. На глави има шубару јагњећу црну

а на ногама опанке. — Пронађеног треба стражарно спровести Начелнику среза грочанског, с позивом на № 13730 97. г. или Управи града Београда на № 27863.

Милан син Милије Станојловића из села Равне, у срезу и округу тимочком, војени бегунац, ухваћен је био у селу Газдару среза јабланичког, на кад га је пандур срески железничким возом спроводио књажевачкој пуковској окружној команди он је на путу између печењевачке и брестовачке станице 24. прошлог месеца у вече, из вагона искочио и утекао. Он има око 22 године, у опште црномањаст, сувоњав, у црном сукненом оделу, а на глави црну шубару. — Пронађеног спровести Начелнику среза јабланичког с позивом на № 12757, или Управи града Београда на № 27891. Ако се пронађе у близини Књажевца, онда дотичној пуковској окружној команди.

Божа Лазовић, из села Братљева, среза моравичког, регрут — бегунац, има се стражарно спровести IV. пук, ужич. команди, с тога се препоручује властима да га у своме реону потраже, па у случају проналаска да се спроведе Управи града Београда с позивом на бр. 27865. Он се налазио у Београду и често долази код „Боторића“ и код Радојице Радојичића, кафеџије овдашњег.

Мартин Раковац, чарапарски калфа, родом из Старог Сивца у Бачкој, има 30 год. раста малог, лица округлог, очију плавих, обрва смеђих, носа правилног, косе плаве, обрвијан, — учинио је опасну крађу у Аустрији па отуда пребегао у Београд, а можда је и даље негде у унутрашњости Србије отишао. — Пронађеног стражарно треба спровести Управи града Београда с позивом на бр. 27807.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Још једном молимо наше поверенике из унутрашњости, да нам одмах пошаљу спискове претплатника за 1898. годину, јер ћемо 3. број слати само на адресе пријављених претплатника. Кад штампање листа сведемо на онолики број колико се претплатника јаве, онда ће бити немогуће добити бројеве испочетка год.

М. Ј. Е. у К..... Ваш извештај о палевини шуме *и, м, и* и *р.* примили смо. Из тога извештаја видимо, да ви желите, да се у јавности третира питање: ко је дужан да плати оштету ономе, коме се учини иста у случају кад се међи једна шума са атаром друге шуме. У овоме случају, који ви наводите, осуђена је општина К. да плати оштећеноме М. 3.000 динара, по осуди судској за шуму, која му је изгорела у атару општине К. Кад је тако, онда ви треба да нам поднете тачна и потпуна дата: 1. Да ли је полицијским увиђајем *утврђено*, на чијој се територији ватра *прво* појавила; и 2. Да ли поред имања оштећеног М. има и других *приватних* имања, и ако има, да ли су и они оштећени, и да ли су оштећена лица тражила оштету и од *које општине*? Ово нам је нужно, како би на ваша питања могли дати своје мишљење.

Господин Душан Алимнић, писар Управе града Београда, овлашћен је од стране уредништва, да прима претплату од писара и званичника Управе и квартова њених. Моле се дотична господа да њему претплату и полажу.

Претплатницима из Београда, који за прошлу годину нису предплату положили, обуставићемо лист. Тако исто и онима, који на прво тражење не положе претплату за ову годину.

Да би наш лист могао доносити све занимљиве криминалне догађаје из целе Србије, молимо окружне и среске власти, да нас по томе што брже извештавају. Опис таквих догађаја треба да буде јасан, без колорита, ал ипак изведен до најмањих детаља. Уредништво ће даље са своје стране учинити, да такви догађаји имају и своје белетристичке вредности.

Слике зликоваца, што их је сложило Начелство округа пожаревачког, одпочели смо већ доносити у листу. Прва је слика из те групе у данашњем броју: Андрија Журкић. Ови су сликани по наредби г. Мијаила Ковачевића окружног начелника. Молимо и остале окружне и среске старешине да нареду сликање опасних зликоваца и лопова па да нам пошаљу.

У идућем броју донећемо слику Љубе Трете, онога, што је нашао и похарао г. Јефтовића златара.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Преплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима, механичарима и кафецијама годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

Овај 3-ћи ванредни број издајемо због похаре извршене у Куприји, пошто имамо и слику лопова означеног, у депешу окр. начелства. Скрећемо пажњу властима на верну слику именованог „Кобе“ по којој се може лако ухватити. — Грађанство се позива, да властима припомогне, и чим „Кобу“ позна, да га најближој власти преда.

2-ги број „Полицијског Гласника“ штампан се. Он ће се у суботу, као на дан редовног излагања, послати претплатницима.

У П У Т С Т В А

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

I.

1.) О похари у опште.

(НАСТАВАК).

После неког извесног времена, десила се у томе истом месту једна грдна похара, при којој је једном богатом житарском трговцу много новаца украђено. Чињеним увиђајем на лицу места, као и савесним вођењем истраге, није се могло доћи до позитивног резултата. Међу тим али језици тврђаху, да је ту похару извршио један опште уважени човек из тога места. Тврдило се, да су га те ноћи, када се ова похара десила, видели у близини тога места, као и да је од тога доба јако расејан и т. д. Такав се глас о њему све више и више распростираше, али против њега ништа није предузимато, јер је он као што је напред речено, био веома уважена личност, тако, да му се извршење те покрађе ни у колико није могло приписати. И већ се та ствар поче утишкавати и заборављати, кад случајно онај жандарм (који је био са исељдником на лицу места, када је овај чинио увиђај код оне старице, којој беше њена незнатна готовина у 20—30 дин. украђена), дође неким сасвим другим послом код овога осумњиченога човека. Кад је жандарм са њим свршио посао, за који беше дошао, и кад је већ хтео из куће да изађе, опази он у једноме углу једну гомили разноврних предмета и оруђа. Он онда продужи разговор са реченим човеком а при том пажљиво посматраше све оне предмете и оруђа. На једном запази он у тој гомили и једну алатку, која потпуно одговараше онакој, са којом се је могло извршити обијање старичиног сандучета. Под неким изговором умедо он ту алатку да узме, па онда похита са њом

исељднику, и после само неколико минута почну они обојица да сравњују исту са разваљеним сандучетом старичиним, и нађоше према опису, кога беше исељдник на протокол ставио, да потпуно одговара свима околностима; да је помоћу ње сандуче обијено и покрађа старици извршена. Како је овај „опште уважени“ човек био велика циција, те није држао никога млађег у кући, то се одмах од трговаца у томе месту дознало, да је он поменуто алатку много раније купио, но што је крађа код старице извршена. Чим се то дознало, одмах је према њему отпочета истрага за оно прво и мање дело, како би се према томе могло лакше дознати, да ли је он доиста учинилац овога другог и већег дела. Најзад признаде он оба дела, и буде по заслуги кажњен. Исељдник тек тада увиде, од колико му је вајде било, што је све појединости у ономе првом делу на протокол ставио, јер му баш те околности беху од неоцењиве вредности за проналазак правога кривца у оба појављена дела.

Поред тога што треба тачно и брижљиво испитати све појединости повреде, које је лопов проузроковао при похари, ваља уједно и све друге околности, па ма оне биле и најмање, добро уочити и размотрити. По себи се разуме, да је и то важно, што је лопов од својих ствари за собом оставио као: нешто од одеће, какво оруђе и т. д. — Није довољно, као што то обично бива, да се то само прибележи, већ сваку ствар ваља савесно прегледати, описати и сравнити. При том ваља имати на уму и то, да лопови такве ствари често за собом остављају само за то, да заварају траг. Сем тога је важно да се утврди, шта је лопов све за своју сигурност употребио. По правилу се у томе не може ништа друго констатовати, до једино само особина лопова, који имају обичај да пре извршења похаре, све сатове у дотичним одајама задрже да не иду. Ово чине или за то што су нервозни, те да их куцање сахата не би узбудило, или за то, да их не би то куцање помело, те да не примете, ако би им се случајно какви кораци приближавали. Права је додуше истина, да се куцање сатова у сопственим одајама готово и не чује, јер се сваки на то привикне, али у туђим одајама може то куцање бити тако несносно, да на свакога, па наравно и на лопова утиче. Кад је једном такве врсте лопов ухваћен, учинише га одговорним за све похаре, које су се у то време десиле, и при којима је примећено, да су сатови у дотичним одајама задржати да не иду. Он одиста признаде неке од тих крађа, али је за неке тврдио, да их он није извршио. Из тога се, дакле, могло закључити, да осим њега има и других лопова, који су нервозни.

(СВРШИТЕ СЕ).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА.

Пре неколико година, десило се у Бечу овај занимљиви случај. У контоару једне трговине, радио је у вече принципал. Остало особље налазило се у побочној соби. Шеф ове радње бан је био бројао наполеоне, које је имао сутра дан да врати једној банци, од које је зајам узео. Наполеоне метао је на гомилице по 50 комада, и беше се задубио у свој посао. У један мах уђе у контоар један фино одевен човек. Шеф подиже главу и погледа у тога дошљака. Хтеде заустити нешто, али га странац смећећи се упита:

— О, ви сте одвећ слободан трговац. Како можете сами остати са толиким златом? Зар се не бојите лопова?

— Небојим се, одговори шеф. Ту су ми млађи...

— Е, продужи странац. Па вешт лопов и неће на вас физички нападати. Има их тако финих, да ће вас покрасти без шума и ларме. Ја, као детектив, то најбоље знам. Бан сам јуче имао овакав случај. Леополд Штајн, као и ви, бројао је наполеоне. У један мах уђе у радњу један непознати човек. Поклоњи се учтиво и рече: шта би ви радили, да вам какав човек покупи ове наполеоне овако:

И ту странац скиде свој шешир и поче у њ згртати гомилице наполеона.

Шеф је радознало посматрао овај експеримент.

Странац, стрпавши у шешир све злато, рече: Кад је тај лопов покупио Штајну сав новац, он је *овако* лепо и комотно изишао напоље.

То рече странац, па се докопа врата и изађе напоље.

Шеф је стајао забезекнут један тренутак, и кад је видео да се странац не враћа, надале дреку, али је све било доцкан. Лопов је већ био умакао.

Ето, каквих финих лопова има у свету. Чувајте се оних, који вам дођу у радњу са оваким експериментима.

П О Т Е Р А.

Начелство округа моравског, синоћ јавља деношном ово:

„Добросаву Радосављевићу, оvd. отворен је прошле ноћи дућан удешеним кључем, и однесено му 30

Михаило — Милош — Петровић „Коба“.

кила кафе, 16 дин. дувана у паклићима, 3 кутије папира, 1 новчаница са три дуката у злату, 1 златица од 10 дин. 1 кеса са изломљеним прстењем, 1 буђелар

са 14 ком. банака, 10 талира стари, 20 цванцика стари, 2 креташице старе, опанци говеђи; 5 ком. од 5 дин. 1 бушен, 500 дин. у сребру, 40 дин. у никлу, 1 сахат златан и прстен.

Пала је сумња на Васицу Н. и Кобу К. лопове из Београда. Васица је стар 20 год. плав, има врло мале бркове, капут од шајка грао, панталоне штофане у штрафтама. **Коба** 18—19 год. сувољав, висок, смеђ, очију плавих, упалих, прстију дугачких, у оделу старом-штофаном!

Коба је надимак овоме лупежу. Он се зове Михајло — Милан Петровић, звани „Коба“. Пре краткога времена, био је притвореник Управе града Београда где је и сликан. Био је и суцки осуђиван. Но како је ово ванредни број „Полицијског Гласника“, то се у овај мах не можемо ни упуштати у ошпиран опис његове биографије. Ово остављамо за други пут, кад ћемо изнети све што о њему знамо.

Начелство окр. подринског актом Бр. 17007, доставља следеће:

Димитрије Јовић, дечко од 15. год. родом из Бунара среза поцерског, побегао је из ово среског притвора, у коме се налазио због више крађа.

Он је мали — дечко — шипарац, лепушкаст, у лицу бео, ђосав, лица нежног, обрва и очију црних, нос правиан а уста малих; кад с ким говори махом гледа преда се. Од одела носи антерију од хитајке, гуњче и чакширице од црног сукна — нове, на глави плаву шајкачу. Кад-кад чакширице свлачи и иде у кошуљи и гаћама, на ногама носи опанке.

Јован Николић, из Аустро-Угарске, притворен је био код начелника среза мачванског због крађе стоке, па 2 ов. м. у 6. сати у вече побегао из притвора у правцу ка варошници Лешници код слугу Сокића и Пејића који свиње чувају. Јован је раста средњег, лица слабуљавог, очију црних, косе смеђе, ђосав, има 18—20 год. Од одела има на себи капут, шубару, банаћанске гаће. Украо је и уске чакшире од шајка.

Пронађеног треба стражарно упутити Начелству окр. подринског или начелнику ср. мачванског, а може се спровести и Управи града Београда с позивом на Број 453.

Милан Стевановић, из Крагујевца, осуђеник београдског казног завода, решењем г. министра правде, и по молби брата му Тасе Стевановића, обр-келнера мале пиваре, пуштен је на боловање до оздрављења код свога брата Тасе, али се још ни до данас није вратио.

С тога, да би се Милан могао подврћи лекарском прегледу, тражи се преко власти да се спроведе Управи града Београда (Бр. 258).